www.e-rara.ch

Omnium operum divi Eusebii Hieronymi Stridonensis Tomus primus[-nonus]

Hieronymus, Sophronius Eusebius

Apud inclytam Basileam, [1516]

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-150989

[Liber quintus]

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

a Et tuliſti uaſa decoris tui de auro meo atq; argẽto meo
qđ dedi tibi:& feciſti tibi imagines maſculinas:& forni
b cata es in eis. Et ſumpſiſti ueſtimẽta tua multicoloria,
c & operuiſti illas.Et oleum meũ & thymiama meũ po/
ſuiſti coram eis.Et panem meum Siue ut Lxx. tranſtulerunt
panes meos)quem dedi tibi:ſimilam & oleum & mel
quibus enutriui te,poſuiſti ea in cõſpectu eorũ in odo/
rem ſuauitatis.

E templũ dei intrare nõ poteris:& ſimulacra tua ſubſtãtiã nõ
1.Co.8.a habebũt, neq; erunt in perpetuũ:dicente Apſo:Scimus eñi
quia nihil eſt idolũ in mũdo. a ¶Et tuliſti vaſa decoris tui
de auro meo ꝛc.Iuxta literã dñs lege præcepit,ut fierent turi
bula,phialæ,cãdelabrũ,arca teſtamẽti:cũctaq; uel aurea uel
deaurata,& alia ex ar/
gẽto:quæ oĩa cõfla/
uit hierſm & uertit in
idola belis ſiue baalis:
chamos & aſtaroth,&
melchom.Iuxta intel/
ligẽtiã ſpũalẽ,de auro
& argẽto ſanctarũ ſcri/
pturarũ idola facimꝰ,
qñ gratiã ſenſus & elo
quẽtiæ,hæretica praui
tate corrũpimus:& po
nimus in cœlo os no/
ſtrũ,& lingua noſtra ꝑ
tranſit in terrã.Maſcu/
linæ aũt dicunť imagines,in quibꝰ oĩs hæreſis fornicať,
ex eo qđ unuſquiſq; ſe putat robuſtiſſima colere, & habere
quæ finxit:nec ulla poſſe oppugnatione ſubuerti. Hæ ſunt
imagines quas de noſtro corde cõfinximus:& quæ in cœ/
leſti hieruſalem deſtruendæ ſunt:de quibus ꝓpheta ꝓnun/
Pſ.72.c ciat:Dñe,in ciuitate tua imaginẽ ipſoꝝ diſſipabis.Quicũq;
Ibi.38.b eñi hõ eſt & dei nomẽ amiſit,dicit de eo:Verũtamẽ in imagi
ne ꝑambulat hõ, uerũtamẽ fruſtra cõturbať. Nos aũt unũ
habemus uirũ,& unã ueneramur imaginem,quæ eſt imago
inuiſibilis & omnipotẽtis dei. b ¶Et ſumpſiſti veſtimẽta G
tua multicoloria ꝛ opuiſti illas:Subaudiť imagines maſculi
nas:ut oẽm cultũ quẽ accepat ad utendũ,uerteret in blaſphe
miã.Hoc aũt facimꝰ:quotiẽs prudẽtia,tẽperãtia,fortitudie,
iuſticia,cũctiſq; uirtutibꝰ hæreticã circũdamus prauitatẽ:&
ſub occaſione earum,
ſimplices quoſq; deci/
pimus:ut uidẽtes mel
la uirtutũ,uitiorũ ue/
nena non caueant.
c ¶Et oleum meũ ꝛ
thymiama meum ꝛc.
Oleum de quo ſupra
diximꝰ: & thymiama
ſiue incenſum,de quo
pſalmiſta proclamat:
Dirigať oratio mea ſi/ Pſ.140.a
cut incenſum in con/
ſpectu tuo:& panes ꝓ
poſitiõis quos deo iu/
bemur offerre:ſimilã quoq; ſenſum puriſſimũ ſcripturarũ:
& mel qđ guſtauit Ionathan & aperti ſunt oculi eius, & cõ/ 1.Reg.14.d
fortatus eſt:poſuit miſera hieruſalem in conſpectu idolorũ
ſiue coram imaginibus maſculinis:ut eſſent his in odorem
ſuauitatis. Quæ natura ſua dulcia ſunt atq; ſuauiſſima:ſed
dum offeruntur idolis falſiſq; doctrinis:uertuntur in ama/
ritudinem.

Commentarij quarti in Ezechielem ꝓphetam finis.

DIVI HIERONYMI PRESBYTERI IN QVINTVM COMMENTARIORVM EZECHIELIS AD EVSTOCHIVM PROEMIVM

NE librorũ numerus confundať: & per longa tẽporũ ſpacia, diuiſorũ inter ſe uolumi
F nũ ordo uitieť,præfatiũculas ſingulis libris præpoſui:ut ex frõte tituli ſtatim lector
agnoſcat,quotus ſibi liber legẽdus,& quæ nobis ꝓphetia explanãda ſit.In præterito H
igiť uolumie:id eſt quarto,ꝑtẽ ꝓphetiæ cõtra hieruſalẽ,cuius iſtud exordiũ eſt:Ra/
dix tua & generatio tua de terra chanaan:uſq; ad eũ locũ ubi ſcriptũ eſt:Similã & oleum & mel
quibꝰ enutriui te,poſuiſti in cõſpectu eorũ in odorẽ ſuauitatis:ut potui breui ſermone diſſerui.
Nũc eiuſdẽ ꝓphetiæ pars reliqua cũ cæteris quæ ſequũť,quinto uolumini,& tuo Euſtochiũ no/
mini dedicať.In quo nihil ex arte rhetorica,nihil ex cõpoſitione reperies,& uenuſtate uerborũ:
ſed curã ſimplicis & ſolertis diligẽtiæ:ut iſta & ſola laus mea ſit,ſi ꝓphetæ ꝑ me dicta intelligas.

b ET factũ ẽſt ait dñs
deꝰ: & tuliſti filios
tuos & filias tuas
quas genuiſti mihi:& imo
laſti eis ad deuorãdũ. Nũ
quid parua eſt fornicatio
tua,imolãtis filios meos?
& dediſti illos conſecrans
eis.Et poſt omnes abomi
natiões tuas & fornicatio/
nes nõ es recordata dierũ
adoleſcentiæ tuæ,qñ eras
nuda & cõfuſionis plena,
cõculcata in ſanguine tuo.
Et accidit

ET factum eſt poſt
hæc dicit adonai
dñs: & tuliſti filios
tuos,& filias tuas q̃s genui
ſti:& imolaſti eis in cõſum
ptionẽ: q̃ſi parũ fornicata
ſis: & iterfeciſti filios tuos,
& dediſti eos cũ offerres
illis:hoc eſt ſuꝑ oẽm forni
cationẽ tuã & abomiatio/
nes tuaſ:& nõ es recordata
diei infãtiæ tuæ qñ eras nu
da & ignominioſa:mixta
in ſanguine tuo uixiſti.
Et factũ

ET factũ eſt ait dñs deꝰ:ꝛ tuliſti filios tuos ꝛ
filias tuas ꝛc. Quđ filios ſuos & filias hieru
ſalẽ de qbꝰ ſcriptũ eſt:Filios genui & exalta
Eſa.1.a ui:ipſi aũt ſpreuerũt me:idolis imolauerit,
ſancta ſcriptura cõmemorat:Immolauerũt
Pſ.105.f filios
ſuos & filias ſuas dæ/
monibus. Et iterum:
Ibidem Effuderũt ſanguinem
innocentem,ſanguinẽ
filiorum ſuorum,& fi/
liarum ſuarum quas
immolauerũt ſculpti/
libus chanaan. Suos
autem uocat iuxta he/
braicum.Ipſe enim de
Exo.4.f eis dixerat: Filius pri/
mogenitus meꝰ iſrael.
Siue iuxta Lxx. tuos,
quos de fornicatione
genuiſti. In eo autem
loco in quo nos poſui
mus: & dediſti illos
conſecrans eis:ꝓ quo
Lxx. tranſtulerunt: &
dediſti eos ad placan/
dum ſiue expiandum:
Aquila, Symmachus & Theodotio poſuerunt: tranſtuliſti
& trãſduxiſti eos:quia ethnici per ignẽ filios ſuos uel tranſ/
ferunt paruulos uel adultos tranſire cõpellunt. Cũ hæc,ait,
feceris:nõ es recordata infantiæ tuæ,quãdo tuli te conſper/
ſam ſanguine & laui:& poſt multa quæ propheticus ſermo
narrauit copulaui mi/
hi.Noſtra q̃q; hierſm,
ſi hæretica fraudulen/
tia ſupplantata fuerit,
tollit filios ſuos qui ro
buſtiores ſunt in fide:
& filias quæ nõ habẽt
tãtã fidei fortitudinẽ:
Aut certe filios q my/
ſtica queq; cognoſcũt:
filias quæ ſimplicẽ ſe/
quũtur hiſtoriã: & tra
dit dæmonibus deuo/
randos: & cum inter/
ficiat eos,uiuificare ſe
credit & placare ſimu
lacra:quorum occiſio
ne ſaturantur.Quod
q; dicitur iuxta Lxx.
hoc eſt ſuper omnem
fornicationem tuam,
& abominatiões tuas:
illud

A illud ſignificat,ꝙ cunctis peccatis & fornicationibꝰ peior ſit
doctrina hæreticorū, quæ dei filios facit filios dæmonum:
immo interficit eos,q̊s uel multo labore genuerat deo: uel
ſuos fecerat filios q̊s in fornicatione generauit. a ¶ Et acci
dit poſt oēm maliciā tuā: ve ve tibi dicit dn̄s de &c. Hoc qđ
ſecđo dicit̃, uæ uæ tibi,
uulgata æditio nō ha/
bet:ſed de Theodotio/
nis æditione additum
eſt. Rurſumqꝫ ubi nos
diximus:Et ædificaſti
tibi lupanar: pro quo
Lxx. tranſtulerunt:Et
ædificaſti tibi habita/
culum fornicationis:
Symmachus & Theo/
dotio πορνεῖον inter/
pretati ſunt. Aquila
uolens exprimere ety/
mologiā ſermonis he/
braici גב,poſuit βόθυ/
νον: quod nos dicere
poſſumus,foueā: ut ſi
gnificet ganeam ac de
foſſum ſpecū atqꝫ tene
broſum: in quo pro/
ſtitutarū libido uerſa/
tur. Q.đqꝫ ſequit̃: Et
feciſti tibi proſtibulū
in cunctis plateis: pro
quo Lxx. tranſtulerūt
ἔκθεμα:in hebraico ha
bet רָמָה:& tā Aqui/
la, ꝗ̃ Symmachus, &
Theodotio, excelſum
B ſiue ſublime interpre/
tati ſunt. Deniqꝫ & in
cōſequētibus ubi ſcri/
ptū eſt: Ad oīne caput
uiæ ædificaſti ſignum
proſtitutionis tuæ. Pro ſigno & fornicatione, rurſum in he/
bræo habet רָמָה:qđ nos uel proſtibulū,uel ſignū interpre
tati ſumus:cū apud hebræos unum uocabulū ſit. Hoc autē
ponit̃,ſiue excelſius ſit: ut uolentibꝰ fornicari,procul appa/
reat fornicationis locus:& non neceſſe ſit quæri. Q.đ ſemel
& iterū atqꝫ iterum diximus, in perpetuū dixiſſe ſufficiat:
ſub perſona mulieris poſt multa mariti bn̄ficia fornicantis
deſcribi fornicationē hierl̄m, quō a deo receſſerit, & iuncta
ſit idolis:nec occulta fuerit fornicatione cōtenta,ſed ædifica
uerit ſibi lupanar:& in oīni uia ſignū trāſeūtibꝰ poſuerit, ut
uenirēt ad ſcortū:& ſatiarēt libidinē,nō tā ſuā ꝗ̃ eiꝰ quæ di/
uaricauit crura ſua oīni trāſeūti:& pulchritudinis magnitu
dinē, fornicationis magnitudine deturparit: & inter cætera
etiā ægyptijs uicinis ſuis amore magnarū carniū proſtrata
ſit. Et ut omne genus turpitudinis demonſtraret,multiplici
ſpurcitiæ genere deformata ſit. Nulli autē dubiū ꝙ ægypto
Gen.15.d uicina ſit palæſtina: dicente dn̄o ad Abrahā: Dabo tibi om
nem terrā a fluuio ægypti, uſqꝫ ad fluuiū magnū euphratē:
ut ex una parte, ægyptios, & ex altera habeat aſſyrios: cum
quibꝰ & in poſterioribꝰ dicit̃ fornicata. Fornicatio autē hie
ruſalem cum ægyptijs,idololatriæ eorū imitatio eſt. Ad no
ſtram aūt hieruſalē,ſiue eccleſiam, ſiue credentiū animas, ſi
fuerint negligentes,& omnibus uitijs patuerint,duplex ma
ledictionis ſermo dirigitur,ut audiant: Væ uæ tibi ait dn̄s
Apoc.8.d deus: iuxta illud qđ in Apocalypſi Ioannis ſcriptū eſt: Væ
Ps.38.c ſup oēs habitatores terræ. Si eīn ſanctus dicit: Aduena ſum
& peregrinꝰ ſicut oēs patres mei: quare nō pc̄tōr habitator
terræ eſſe dicit̃? Edificat autē ſibi lupanar: qui tota frontis
Pro.18.d libertate delinquit: iuxta illud qđ ſcriptū eſt: Peccator cum
uenerit in ꝓfundū iniquitatis, contēnit. Et extruit altiſſimū
locū in cunctis plateis: Lata eīn & ſpacioſa uia eſt quæ ducit
ad mortē. Et in omni capite uiæ ædificat: ut nulla peccatorū
genera derelinquat: ſed imitans ſcortum Prouerbiorū, ma/ C
nifeſte in plateis & in angulis platearum, prætereuntes ſtul
tos iuuenes ad ſuos inuitet amplexus: & polluat decorem
animæ, quē ꝓ beneficio a deo cōditore ſortita eſt. Et omnia
itinera eius plena ſunt turpitudinis cūctiſqꝫ cogitationibꝰ,
quæ uitiorum incen/
tiua ſuppeditant: ape/
rit cor ſuum, & crura
diuaricat: & fornicat̃
cum ægyptijs uicinis
ſuis,quorum exempla
ſectatur: ethnicis ui/
delicet qui in ſuis tur/
pitudinibus glorian/
tur: & tam nefaria eſt,
ut ipſos quoqꝫ ſuperet
in turpitudine. Et hæc
omnia facit, ut deum
ad iracundiam prouo
cet. Magnarum autē
carnium, ægyptij eſſe
dicuntur: ſiue ob tur/
pitudinis magnitudi/
nem: ſiue ob peccato/
rum deformitatē. Vn/
de ſanctus, carniū di/
citur paruularū: quæ
in eo decreſcunt quo/
tidie, & per uirtutes at
tenuantur: ita ut ne/
quaꝗ̃ caro appelletur,
ſed ſpiritus: & loqua/
tur in pſalmo: Sitiuit Ps.62.a
anima mea ad te deus:
ꝗ̃ multipliciter tibi ca
ro mea: Siue (ut quæ/
dam habent exempla/ D
ria) quomodo cōſum/
pta eſt caro mea: In ter
ra deſerta & inuia & in
aquoſa: ſic in ſancto apparui tibi. Quamobrem & Corin/ 1.Co.5.b
thius fornicator tradit̃ in interitū carnis, ut ſpiritus ſaluus
fiat. De hac carne ſcriptū eſt: Omnis caro fœnum: & omnis Eſa.40.b
gloria eius quaſi flos fœni. Aruit fœnū, & flos eius decidit:
uerbum autem domini manet in æternum. De qua & Apo
ſtolus loquebatur: Caro & ſanguis regnum dei non poſſi/ 1.Co.15.f
debunt. Et in Geneſi loquitur deus: Non permanebit ſpiri/ Gen.6.a
tus meus in hominibus iſtis, quia caro ſunt. Et ad creden/
tes dicitur: Qui in carne ſunt, deo placere nō poſſunt. Vos Rom.8.b
autem non eſtis in carne, ſed in ſpiritu. Alia autem caro ſan
ctorum eſt, de qua ſcriptū eſt: Omnis caro uidebit ſalutare Eſa.40.b
dei. b ¶ Si autē extendero &c. quę te declinare fecerunt de
via tua. Q.đqꝫ ſequit̃: ἠσέβησας, hoc eſt, impie egiſti: iuxta
Lxx. ſequēti capitulo coaptatur: iuxta cæteros, finis ſuperio
ris eſt. Extēdit autem dn̄s ſuper hieruſalem manum ſuam:
ut corrigat delinquentem, & auferat legitima eius. Quæ
ꝗ̃diu dei præcepta ſeruabat, legitima domini dicebantur.
Quando ꝟo adorauit idola, & religionē in impietatē mu/
tauit, legitima illius appellantur. Quod non ſolum in lege
& cerimonijs, ſed in ſabbatis quoqꝫ & diebus feſtis & neo/ Exo.31.c
menijs accipiendū eſt. Dans enim legem, ait: Sabbata mea Deu.5.b
& dies feſtos meos. Quando autē receſſerūt a deo, dicitur
eis: Neomenias ueſtras, & ſabbata, & diem magnū nō reci/ Eſa.1.d
piam: Ieiunium & ocium & ſolennitates ueſtras odit anima
mea. Q.đ & de populo ſcriptū eſt. Qui eīn prius dei popu Deu.7.a
lus uocabat̃: poſtꝗ̃ receſſit a dn̄o, dicitur de eo ad Moyſen:
Peccauit populus tuus quē eduxiſti de terra ægypti. Quæ Exo.32.b
hic extenſio manus, alibi eleuatio ſiue uiſitatio dicitur. Qn̄
eīn peccantē nō corripit deus, cōtrahit manū ſuā. Sin autē
peccauerit, & in dei lege cœperit ægrotare, mittitur ad eum
uiſitatio: iuxta illud quod in pſalmo canit̃: Si dereliquerint Ps.88.e
filij eius legem meam, & in iudicijs meis nō ambulauerint:

a HEB. Et accidit poſt omnē maliciā tuā: uæ uæ tibi dicit dn̄s deus. Et ædificaſti tibi lupanar: & feciſti tibi ꝓſtibulū in cūctis plateis. Ad omne caput uiæ ædificaſti ſignū proſtitutionis tuæ: & abominabilē feciſti decorē tuū: & diuiſiſti pedes tuos oīni tranſeunti: & multiplicaſti fornicationeſ tuas. Et fornicata es cū filijs ægypti uicinis tuis magnarū carniū: & multiplicaſti fornicationē tuam ad irritandū me. Ecce ego extēdi manū meam ſuper te: & auferam iuſtificationem tuam: & dabo te animis odientium te filiarum palæſtinarum, quæ erubeſcunt in uia tua ſcelerata.

Et fornicata

SEP. Et factū eſt poſt oēs malicias tuas: uæ uæ tibi dicit adonai dn̄s. Et ædificaſti tibi habitaculū fornicationis: & feciſti tibi ꝓſtitutionē in omni platea. Et in principio oīs uiæ ædificaſti fornicationes tuas: & corrupiſti decorē tuum: & diuaricaſti crura tua oīni tranſeunti: & multiplicaſti fornicationē tuā: & fornicata es cū filijs ægypti uicinis tuis qui ſunt magnarū carniū: & m̄ltipliciter fornicata es ut me ad iracundiā
b ꝓuocares. Si aūt extēdero manū meā ſup te, & auferam legitima tua: & dabo te in aīas odiētiū te, filiarū alienigenarum: quæ te declinare fecerūt de uia tua.

Impie

E uiſitabo in uirga iniquitates eorũ. Et in hoc ꝓpheta ſcriptũ
eſt: Terra ſi peccauerit mihi ut delinquat delictũ, extendam
manũ meã ſuꝑ eã: & cõterã firmamentũ panis ei⁹: & reliq̃.
In q̊ quærimus quid ſit inter extẽſionẽ manus, & emiſſionẽ
Iob. 2. b eius. Loquit̃ diabolus ad dñm: Mitte manũ tuam, & tange
oĩa quæ habet: niſi in
facie benedixerit tibi.
Videturq́ mihi, mitti
manus ad probationẽ
eorum quibus mittit̃.
Extendi autem ad pœ
nas eorum qui meren
tur ſupplicia. Nec ſolũ
extenſio & emiſſio, ſed
expanſio man⁹ dei di/
citur, Eſaia ex perſona
Eſa. 65. a dñi proclamante: To/
ta die expandi manus
meas ad populum nõ
credentẽ & cõtradicen
tem. Sanctus quoq́ le
uare narratur manus,
Pſ. 140. a ſcriptura dicẽte: Eleua
tio manuum mearũ ſa
crificium ueſpertinũ.
Sublatis autem legiti/
mis dei a pp̃lo iudæo/
rum: interrogem⁹ eos
quã habeant legis ob/
ſeruantiam. Victimas
ſublato tẽplo atq́ ſub
uerſo offerre non poſ/
ſunt: nec adulterarum
lapidatio, cæterorũq́ criminũ lege cõceſſa exerceri poteſt: &
uacatio terræ anno remiſſionis, & cætera huiuſcemodi. Da/
F tur autẽ in animas odientiũ ſe filiarũ palæſtinarũ, qñ tradit̃
palæſtinis: q̃s indifferẽter Lxx. alienigenas uocant: q̃s intel/
ligere poſſumus urbes uel oppida palæſtinæ. Noſtra quoq́
hieruſalem, ſi prætererim⁹ cerimonias dei, & extenta fuerit
manus eius ſuper nos: & ablata cuncta legis obſeruãtia, tra
detur filiabus palæſtinæ & nõ filijs. Neq́ eñ primũ fortio/
ribus ſupplicijs tradimur, ſed iuxta peccatorũ qualitatẽ in/
ferioribus: ut correpti in minori, maiora cruciatuũ tormẽta
uitemus. Philiſtim, hoc eſt, palæſtini, prima literarũ parte
mutata, interpretant̃ cadẽtes poculo, ſiue fractura. Per quæ
ſignificat̃ tradendos nos aduerſarijs poteſtatibus: quæ bi/
berunt de calice babylonis & corruerunt: & quarum opera
peruerſa ſunt. Tantaq́ erit miſeræ hieruſalẽ correptio atq́
ignominia, ut erubeſcãt etiã ipſæ aduerſariæ poteſtates ſuꝑ
noſtrorũ magnitudine peccatorũ. Q̃đ nos interpretati ſu/
mus iuxta Symmachũ, ſcelerata: Theodotio ipſum uerbũ
hebraicũ poſuit זִמָּה. Sublatis autẽ cerimonijs dei a pp̃lo
iudæorũ, ad nos cum ſacerdotio tranſit & legiſlatio: dicente
Ibi. 9. d ſcriptura: Conſtitue dñe legiſlatorẽ ſuper eos. Et in alio lo/
Ibi. 26. d co: Legem pone mihi dñe in uia tua. a ¶ Et fornicata es in
filijs aſſyriorũ ꝛc. Supra ſcriptũ eſt, hieruſalẽ fornicatã cum
filijs ægypti uicinis ſuis, qui ſunt magnarũ carniũ: hic alte/
ra aſſyriorũ uicinitas indicatur. Et ꝓpterea utriſq́ tradunt̃
gentibus: quia utrarũq́ ſimulacra uenerati ſunt: ingredien/
teſq́ chaldæam, quæ eſt terra chanaan, imitati ſunt eorum
Tropo. errores, quorũ imperio ſubiacebant. Scđm Tropologiam,
de alijs peccatis ad alia ſæpe tranſimus. Cũq́ nõ egerimus
priorũ ſcelerũ pœnitentiã, augem⁹ delicta delictis: & nullo
errore ſatiamur: ſed quaſi fune longo & corrigia iugi uitulæ
trahimus peccata: & teſtamentũ noſtrum ſiue fornicationẽ
Pſ. 39. a multiplicamus in terra chanaan: quæ interpretat̃ quaſi flu/
Ephe. 6. b ctuatio, & cũ chaldæis: qui & ipſi nobiſcũ ſonant quaſi dæ/
monia. Semperq́ ueſtigia habemus in ſalo, & nunq́ poſſu/
mus dicere: Statuit ſupra petrã pedes meos. Hæreticorũq́
prauitatibus ſubijcimur, qui habẽt ſimilitudinẽ dæmonũ,
ſiue ipſis dæmonib⁹: de quib⁹ Paulus ſcribit: Nõ eſt nobis
pugna aduerſus carnẽ & ſanguinẽ, ſed aduerſum rectores
tenebrarũ iſtarũ: aduerſum ſpiritualia nequitiæ in cœleſti/

a HEB. Et fornicata es in fi/
lijs aſſyriorũ, eo q́ necdũ
fueris expleta: & poſtq́
fornicata es, nec ſic es ſatia
ta. Et multiplicaſti fornica
tionẽ tuã in terra chanaã
cũ chaldæis: & nec ſic ſatia
b ta es. In quo mũdabo cor
tuũ ait dñs deus, cum fa/
cias hæc omnia opera mu
lieris meretricis, & proca/
cis? Quia fabricata es lu/
panar tuũ in capite omnis
uiæ: & excelſum tuum fe/
ciſti in omni platea: nec fa
cta es quaſi meretrix fa/
ſtidio augens precium.
Sed

SEP. Impie egiſti: & forni/
cata es in filias aſſur: & nec
ſic ſatiata es: & fornicata
es, & nõ es repleta: & mul/
tiplicaſti teſtamẽta tua ad
terrã chanaan & chaldæo
rum: & neq́ in iſtis exple/
ta es. Quid faciã cordi tuo
dicit adonai dñs, cũ fece/
ris hæc oĩa opera mulieris
fornicariæ & impudentis?
& fornicata es tripliciter in
filiab⁹ tuis qñ ædificaſti lu
panar tuũ in principio oĩs
uiæ: & baſim tuã feciſti in
oñi platea: & nõ fuiſti q̃ſi
meretrix cõgregãs merce/
des.

bus. b ¶ In quo mundabo cor tuũ ꝛc. Q̃đq́ dixere Lxx. G
Et fornicata es tripliciter in filiabus tuis: in hebraico nõ ha/
betur: nec aliorũ interpretũ quiſpiam poſuit. ἐπαπορητικῶς
autẽ hæc oĩa ad hieruſalẽ loquit̃ deus, q́ inuenire nõ ualeat
quo ægrotantẽ & ſeminecẽ poſſit curare medicamine: iuxta
illud qđ ſcribit Eſaias:
Quid eſt qđ debui ul Eſa. 5. b
tra facere uineæ meæ,
& non fecerim ei? Et
Oſee: Quid tibi faciã Oſee. 6. b
ephraim, quid faciam
tibi Iuda? Miſeđia ue/
ſtra q̃ſi nubes matuti/
na: & q̃ſi ros mane per
trãſiẽs. Idololatria eñ
tua non in occulto, ſed
tota libertate cõmiſſa
eſt: ut in oñibus uiarũ
principijs & compitis
poneres aras: & baſim
ſiue excelſum tuũ, de q̊
ſupra dixim⁹, faceres
in oñi platea. Nec imi
tata es callidas mere/
trices: quæ ſolent dif/
ficultate augere libidi/
nis precium: & ex hoc
magis amatores ad in
ſaniam ꝓuocare. Siue
iuxta Lxx. non fuiſti
quaſi meretrix congre
gans mercedes: ſed de
diſti quæ accipere de/
bueras: ut nec in eo q́ fornicata es & ſecuta dæmones, eorũ
ꝓtegereris auxilio: ſed uarijs oppreſſa captiuitatib⁹, ſentires H
calamitates tuas. Q̃đ quidẽ & ad omnẽ animã chriſtianã
referri poteſt: quæ deſerto cultu dei, uitijs ſe luxuriæq́ per/
miſit: & ſæcularẽ ſecuta uitam, ne in ea quidem egit fœlici/
ter: ſed & diuitias religionis perdidit: & mundi diuitias nõ
accepit: nec in conſtuprando ea fuit aliqua difficultas, ſed
ipſa ſe ingeſſit amatorib⁹ ſuis. Eſt autẽ & alia fornicatio ſpi/
ritualis, qñ deſerẽtes eccleſiam, hæreticis iungimur: & ædi/
ficamus lupanar noſtrũ in capite omnis uiæ, quib⁹ præcipit
ſermo diuinus: State in uijs, & quærite ſemitas dñi ſempi/ Hiere. 6. d
ternas: & uidete quæ ſit uia bona & ambulate in ea, Moyſi
uidelicet, Ieſu, Iudicũ & Regũ libris, Eſaiaq́ & Hieremia, &
alijs ꝓphetis. In omnib⁹ uiarũ principijs fabricat̃ lupanar
ſuũ: qui ad peruerſitatẽ doctrinæ, teſtimonijs male abutit̃
ſcripturarũ, & dicit: Hæc ait Eſaias: hæc dicit Oſee: hæc locu
tus eſt Moyſes: hæc Daniel. Et pulchre non in medijs uijs,
nec in uiarũ terminis ponit lupanar ſuũ, ſed in principio. Si
eñ ad ſcientiã & profunda diuinorũ uenerit librorũ, errare
nõ poterit. Excelſum quoq́ ſuum ſiue baſim facit in omni
platea: ethnicorũ ſe & impiorũ laſciuiæ uitijſq́ permittens:
etiam inter ipſos hæreticos cũ ab eis fuerit deturpata, nõ ha
bens gratiam: ſed patens cõtemptui: quia facile præteritam
fidei perdidit caſtitatẽ. Hoc autẽ qđ (ut ſupra diximus) in
hebraico nõ habet̃: Fornicata es tripliciter in filiabus tuis:
ſiue ad hieruſalem iuxta literam dicitur: quod omni genere
in ſuis oppidis & uiculis fornicata ſit: & nullus remanſerit
angulus uel platea, ubi non idololatriæ ſigna condiderit:
Siue eccleſiæ credentibuſq́ decœptis, qui nõ audierũt illud
Apoſtoli: Ipſe autem deus pacis ſanctificet uos per omnia: 1. Teſ. 5. d
ut integer ſpiritus ueſter & anima & corpus ſine querela in
die aduentus dñi noſtri ieſu Chriſti ſeruetur: ſed omni ge/
nere fornicati ſunt, & corpore, & anima, & ſpiritu. Legimus
in Prouerbijs: Tu autem ſcribe ea tripliciter: ut reſpondeas Pro. 22. d
ſermones ueritatis, qui ꝓponuntur tibi. Et iubetur nobis,
ut eloquia ueritatis, id eſt ſcripturas ſanctas intelligamus
tripliciter. Primum, iuxta literam: ſcđo, medie per Tropo/
logiam: tertio, ſublimius: ut myſtica quæq́ noſcamus. Se/ 1. Co. 10. b
cundum literam, illud eſt: Neq́ fornicemur, ſicut quidam
eorum fornicati ſunt: & ceciderũt una die uigintitria milia.
Et: Nolite

Co.10.b Et nolite murmurare, ſicut quidã de eis murmurauerũt: &
A perierunt ab exterminatore. Mediæ autẽ & iuxta Tropolo/
giam, quando recedimus a litera: & paululũ ad altiora con/
Co.9.b ſcendimus: dicente Apoſtolo: Scriptum eſt: Non alligabis
os boui trituranti. Statimq́ʒ ſequitur: Nunquid de bobus
cura eſt deo? An pro/
pter nos utiq́ʒ locutus
eſt? Extrema autem,
id eſt tertia & ſublimis
ſacraq́ʒ intelligentia:
iuxta illud eiuſdem
Ephe.5.g Apoſtoli: Propterea re
linquet homo patrẽ &
matrem, & adhærebit
uxori ſuæ. Sacramen/
tum hoc magnum eſt.
Ego autẽ dico in Chri
ſto & in eccleſia. Filiæ
autẽ ſunt eccleſiæ for/
nicantis, credentium
prius, & poſtea dece/
ptorum in hæreſi ani/
mæ: quarum culpa re/
fertur ad matrem.
a ¶ Sed quaſi mulier
adultera/ quę ſuꝑ virũ
ſuũ inducit alienos &c.
Hoc quod in Lxx. ſcri
ptum eſt, ſimilis tui: in
hebraico nõ habetur:
& lectionis conturbat
ordinem: & facit non
minimam quæſtionẽ:
quæ mulier cuiꝰ ſimi/
lis ſit: cum hieruſalem
ipſa, mulier adultera
eſſe dicaẗ. Tulit igitur
B hieruſalẽ rerũ omniũ
abundãtiã qua fuerat
uiri liberalitate dona/
ta: & dedit eã alienis,
dæmonibus uidelicet
& idolis: iuxta illud
qđ ſcriptũ eſt in Oſee:
Oſee.2.b Et hæc non cognouit:
quia ego dedi ei triti/
cum, & uinũ, & oleũ,
& argentũ multiplica/
ui ei: ipſa ꝟo argentea
& aurea fecit Baalim.
Vnde iratus ſtatim in
fert: Propterea conuer
tam & auferam triti/
cum meum in tempo/
re ſuo: & uinum meũ
in tempore ſuo: & tol
lam ueſtimẽta mea, &
linteamina mea: ut nõ
operiam ultra ignomi
niam eiꝰ: & nunc reue/
labo immũdiciã eius
in conſpectu amatorũ
illius: & nemo eruet
eam de manu mea. Cũq́ʒ om̃es mulieres fornicãtes ſoleant
accipere mercedes ab amatoribus ſuis: hieruſalẽ fecit cõtra/
rium: ut magis daret q̃ʒ acciperet. Et ut largitatẽ mercedis
oſtẽderet: Onerabat (inquit) eos ut uenirẽt ad ſe ꝑ circuitũ:
ne quis eſſet uicinus q̄ eiꝰ ignominiæ nõ miſcereẗ. Et quidẽ
hieruſalẽ in hoc q̊q́ʒ uicit alias meretrices: ut nõ ſolũ ſua da
ret quæ pro ritu turpitudinis labore quæſiuerat, ſed & mu/
nera maritalia amatoribus & ſtupratoribus ſuis tribueret.
Tantaq́ʒ fuit expoſitio adulteræ ad omnẽ turpitudinis ma/
gnitudinẽ: ut nõ ſolũ præſentibꝰ, ſed etiã futuris meretrici/
bus præferaẗ. Vñ & nos iuxta Symmachũ interpretati ſu/ G
mus: Et poſt te nõ erit fornicatio. Collatione em̃ tui, omnis
deinceps fornicatio leuior exiſtimabiẗ. Quicquid de hieru
ſalem diximꝰ, refer ad eccleſiam aĩaſq́ʒ credentiũ: quæ mu/
nera maritalia, aurũ uidelicet in ſenſu: & argẽtũ in eloquio:
& ueſtimẽta quibꝰ fœ
ditas nr̃a ac turpitudo
uelaẗ, dant amatoribꝰ
ſuis: uel cõtrarijs forti
tudinibꝰ, uel magiſtriſ
dogmatũ peruerſorũ:
q̃n aſſerunt nihil noce
re luxuriã: & paſſiuã li
bidinẽ, iuxta corporis
genitalia, coitũ natura
li lege depoſcere: cibis
oĩbꝰ indifferẽter uten/
dum: qui ad hoc facti
ſunt, ut ſumanẗ. Pru/
dentiã in eo tm̃ neceſ/
ſariã, ut ſibi proſit: nec
iuſticiã habere locũ,
quæ ſi ualeat, mendi/
candum ſit: & cætera
huiuſcemodi. Quæ ac
cipiens miſera hierl̃m,
in qua uiſio pacis eſſe
deberet: acumen inge/
nij & eloquij uenuſta/
tem, uertit in turpitu/
dinẽ. Et ꝓ amatoribꝰ
ſuis aduerſum maritũ
ornata proceſſit: his or
namẽtis in quibus in D
boni abuſionẽ a uiro
fuerat ornata. Quođq́ʒ
ſequitur: Et donabas
eis ut intrarẽt ad te un
diq́ʒ ad fornicandum
tecũ: om̃e genꝰ ſignifi/
cat pc̃tõrũ: ut nõ uno
ſit cõtenta delicto, ſed
peccandi ſuſtineat fa/
mem: & cõtra iura na/
turæ omnibꝰ turpata
mẽbris, uſq́ʒ ad ꝟticẽ
polluatur. b ¶ Pro/
pterea meretrix &c. Pri
mum hiſtoriæ funda/
menta iaciamꝰ. Quia
hæc & illa feciſti, quæ
ſuperior ſermo cõpre/
hendit: idcirco audi
meretrix quæ feceris,
& quæ paſſura ſis. Ef/
fudiſti æs tuũ qđ a me
acceperas: & dediſti
mercedem amatoribꝰ
tuis, quæ accipere de/
bueras: & interfeciſti
filios tuos, dum eos of
ferres idolis: ut non
ſolum adultera, ſed &
parricida extiteris. Idcirco cõgregabo ſuꝑ te oẽs amatores
tuos, cũ quibus fornicata es: tam eos q̊s dilexiſti, q̃ʒ illos q̊s
oderas: & adulterarũ te lege nudabo: ut oẽs uideãt turpitu/
dinẽ tuã: & genitalia ꝓpẗ quæ priꝰ amoris amẽtia ferebanẗ.
Hæc aũt oia ꝑ Metaphorã mulieris adulteræ & homicidæ:
quæ nõ ſolũ cõtra uirũ ſuũ fornicata ſit, ſed & filios interfe/
cerit, dicunẗ ad hieruſalẽ: & ꝙ cõgregãdæ ſint uniuerſæ gen
tes aduerſum eam quarũ adorauerit idola: & om̃ia dei mu/
nera in cultũ eorũ cõuerterit: & deſtruaẗ tẽplum Baal: & aræ
om̃is ciuitatis incẽdio ſubuertanẗ; nihilq́ʒ in ea remaneat.
Et ſicut

a HEB. Sed q̃ſi mulier adul/
tera, quæ ſuꝑ uirũ ſuũ in/
ducit alienos: omnibꝰ me/
retricibus danẗ mercedes:
tu autẽ dediſti mercedes
cunctis amatoribꝰ tuis: &
donabas eis ut intrarẽt ad
te undiq́ʒ ad fornicandum
tecũ. Factũq́ʒ eſt in te con
tra conſuetudinẽ mulierũ
in fornicationibus tuis: &
poſt te nõ erit fornicatio.
In eo em̃ ꝙ dediſti merce
des, & mercedes nõ accepi
ſti: factũ eſt in te cõtrariũ.
b Propterea meretrix audi
uerbũ dñi: Hæc dicit dñs
deus: Quia effuſum eſt æs
tuum, & reuelata eſt igno
minia tua in fornicatione
tua ſuꝑ amatores tuos, &
ſuꝑ idola abominationũ
tuarũ in ſanguine filiorũ
tuorũ q̊s dediſti eis. Ecce
ego congregabo oẽs ama
tores tuos, quibꝰ cõmixta
es: & om̃es q̊s dilexiſti cũ
uniuerſis quos oderas: &
congregabo eos ſuper te
undiq́ʒ: & nudabo igno/
miniam tuã corã eis: & ui/
debũt omnẽ turpitudinẽ
tuã. Et iudicabo te iudicijs
adulterarum, & effunden/
tium ſanguinẽ: & dabo te
in ſanguine furoris & ȥeli:
& dabo te in manus eorũ:
& deſtruent

SEP. des. Mulier adultera
ſiſis tui, a uiro ſuo accipiẽs
mercedes: om̃ibꝰ qui forni
cabanẗ cũ ea, dabat merce
des: & tu dediſti mercedes
cunctis amatoribꝰ tuis: &
onerabas illos ut uenirent
ad te ꝑ circuitũ in fornica/
tione tua. Et factũ eſt in te
peruerſum cõtra mulieres
in fornicatione tua: & poſt
te nõ ſũt fornicatæ: in eo ꝙ
dares mercedes, & merce/
des nõ ſunt datæ tibi: & fa
ctũ eſt in te ꝑuerſum. Pro
pterea meretrix audi ꝟbũ
domini: Hæc dicit adonai
dñs: Quia effudiſti æs tuũ
& reuelabitur ignominia
tua in fornicatione tua ad
amatores tuos: & in om̃es
cogitationes iniquitatum
tuarũ: & in ſanguine filio/
rum tuorũ, q̊s dediſti eis.
Ideo ecce ego ſuꝑ te cõgre
gabo oẽs amatores tuos,
quibꝰ cõmixta es: & om̃es
q̊s dilexiſti cum uniuerſis
q̊s oderas: & congregabo
eos ſuꝑ te ꝑ circuitũ: & reue
labo malicias tuas ad eos:
& uidebũt cunctã ignomi
niã tuã: & ulciſcar te ultio/
ne adulterarũ & effunden
tium ſanguinẽ: & ponã te
in ſanguine furoris & ȥeli:
& tradã te in manus eorũ:
& ſuffodient

E Et ſicut ſolent cōtra adulterā oēs lapides iacere & trucidare
meretricē, ut ſingulorū uulnerib⁹ occidaᵗ: ita ut oēs mulie/
res pœnam uideant fornicariæ: ſic in cōſpectu aliarū in cir/
cuitu ciuitatū & oīm nationū deſerēdā hieruſalē. Et hoc fie/
ri, ut deſinat fornicari: & nō det ultra mercedes amatorib⁹
ſuis: & requieſcat indi
gnatio dei: nec iraſcaᵗ
ei quā amare deſierit.
Ex ꝗ ꝓſpicim⁹ grandē
offenſam eſſe nequaꝗ̄
curæ haberi a deo, ſed
permitti hominē ſcele
ribus ſuis atꝗ pecca/
tis. Auferetur (inquit)
çelus meus a te: & re/
quieſcā, nec iraſcar am
plius, quaſi alienæ, &
quæ a me receſſerit: &
quam æternæ tradide
rim nuditati. Si autem
hoc paſſa eſt hieruſalē,
quia cum idolis forni
cata eſt: quid eam paſ/
ſuram putam⁹, qn̄ dei
filiū trucidarit? Et hæc
ait uniuerſa feciſti: ob/
lita beneficiorū priſti/
norū: & me ad iracun/
diam prouocaſti: ſiue
cōtriſtaſti me: quē bo/
nis operib⁹ debueras
ad gaudia prouocare.
Propterea & ego reddi
di tibi opera tua in ca/
F put tuū. Et cum te ſub
uertero o adultera, tn̄
minus in te iræ meæ
exercebo, ꝗ̄ meruiſti:
quo & in hoc diuina
clæmētia demonſtreᵗ:
ut maiora ſint peccata
Tropo. ꝗ̄ pœnæ. Iuxta Tropo
logiam, omnis anima
accipit a deo pecuniā
ſpiritualē: ſcd̄m illud
euāgelij qđ dicitur in
Matth. 25. b parabolis: Quinꝗ &
duum, & unius talen/
torum: & ſeruorū decē
mnas ſingulas accipiē
tium: qui cum egerint
negligenter, debitores
fiunt quinꝗ̄ginta de/
nariorū & quingento/
rum: & ꝓpter hoc præ
ſentibus amatoribus,
quos dæmones con/
trariaſꝗ uirtutes intel
ligimus, reuelaᵗ ignominia hieruſalē: uel in die iudicij, uel
in tēpore pœnitētiæ qn̄ corripiunᵗ. Et pri⁹ quidē ſolus om/
Ibi. 6. a nipotens deus cernit occulta: dicēte ſermone euāgelico: Et
Pſ. 7. c pater q uidet in abſcōdito. Et in alio loco: Scrutās corda &
3. Reg. 8. d renes deus. Et in Regū uolumine: Tu ſolus noſti corda cun
Luc. 12. a ctorū filiorū hoīm. Qn̄ vō fuerit expletū: Nō eſt abſcōditū
qđ nō manifeſteᵗ, & opertū qđ nō reueleᵗ. Et in alio loco:
1. Co. 4. d Nolite an̄ tēp⁹ iudicare, donec ueniat dn̄s: qui illuminabit
abſcōdita tenebrarū: & manifeſtabit cōſilia cordiū: & tunc
laus unicuiꝗ erit a deo: & cū correptionis temp⁹ aduenerit,
Oſee. 7. a tunc implebiᵗ illud Oſee: Nunc circūdederūt eos cogitatio
Rom. 2. c nes ſuæ. Et in alio loco: Inter ſe cogitationib⁹ accuſantibus
ſiue defendētib⁹ in die, qn̄ iudicabit deus abſcōdita hoīm.
Et rurſum: Ecce hō, & opera eius an̄ faciē illius. Et uidebūt
oēs turpitudinē ei⁹ qui prius cū ea fuerāt fornicati: & dabit
eā deus in ſanguine furoris & çeli. Plen⁹ eſt em̄ furor uiri cō
tra uxorē adulterā: & nullo precio pōt redimi. Sanguis autē G
filiorū ſic intelligi pōt: ut filios appellemus hieruſalē λογισ/
μοὺς καλοὺς, i. cogitationes bonas, quæ a deo hoīb⁹ inſitæ
ſunt: quos interficit adultera, qn̄ ad mala opera declinaue/
rit.

HEB. & deſtruent lupanar tuū: & demolienᵗ proſtibulū tuū: & denudabūt te ueſtimētis tuis: & auferent uaſa decoris tui: & derelinquent te nudam, plenāꝗ ignominia. Et adducēt ſuper te multitudinē: & lapidabūt te lapidib⁹: & truncabūt te gladijs ſuis. Et cōburēt domos tuas igni: & facient in te iudicia in oculis mulierū plurimarū: & deſines fornicari: & mercedes ultra non dabis. Et requieſcet indignatio mea in te: & auferet çelus me⁹ a te: & quieſcā, nec iraſcar amplius: eo ꝙ nō fueris recordata dierū adoleſcētiæ tuæ: & ꝓuocaſti me in omnibus his. Quapropter & ego uias tuas in capite tuo dedi ait dn̄s de⁹: & nō feci iuxta ſcelera tua in omnibus abominationib⁹ tuis. a Eccē om̄is qui dicit uulgo prouerbiū, in te aſſumet illud dicēs: Sicut mater, ita & filia ei⁹. Filia matris tuæ es, quæ ꝓiecit uirū ſuū, & filios ſuos: & ſoror ſororū tuarū tu, quæ proiecerunt uiros ſuos & filios ſuos.

Mater ueſtra

SEP. & ſuffodient lupanar tuū: & deſtruēt baſim tuā: & nudabunt te ueſtimētis tuis: & tollent uaſa gloriationis tuæ: & derelinquēt te nudā & plenā ignominiæ: & adducent ſuper te multitudinē: & lapidabūt te lapidib⁹: & truncabunt te gladijs ſuis. Et ſuccēdēt domos tuas igni: & faciēt in te ultiones corā mulieribus plurimis: & auertam te a fornicatione: & mercedes ultra non dabis: & immittam furorē meū ſuper te: & auferet çelus meus a te, & requieſcam: & nō ero ultra ſollicitus: quia non es recordata diei infantiæ tuæ: & contriſtabas me in his omnibus. Et ecce ego uias tuas in caput tuū dabo dicit adonai dominus: & ſic feciſti iniquitatē ſup̄ cunctis iniquitatib⁹ tuis. Hæc ſunt oīa quæ dixerūt cōtra te in parabola dicentes: Sicut mater, & filia. Filia matris tuæ tu es, quæ repulit uirum ſuū, & filios ſuos: & ſoror es ſororum tuarum quæ reppulerunt uiros ſuos, & filios ſuos.

Mater ueſtra

Prodeſt ꝗꝙ hieru/
ſalem, ut ſuffodiaᵗ lu/
panar eius: & oīs forni
cationis ei⁹ ſeminariū
deſtruaᵗ. Cū em̄ hoc
factū fuerit, mercedes
ultra non dabit: & re/
quieſcet dei indigna/
tio: & nequaꝗ̄ eam çe
labitur, de illius caſti/
tate ſecurus: uidelicet
iuxta eos qui in bonā
partē accipiūt quæ di/
cunᵗ. Alij vō (ut ſupra
diximus) ad contrariā
partem referūt: ut ma/
gnæ iræ dei ſit nō ira/
ſci, cū ſemel cōtempſe/
rit fornicantē: & de ſa/
lute illi⁹ deſperauerit.
Sin autē hæretici qui
uetus nō recipiunt in/
ſtrumentū: iuxta Lxx.
æditionē, in hoc loco
reprehenderint illud
qđ dictū eſt: Et contri
ſtabas me in om̄ibus
iſtis: eo ꝙ de⁹ nō ſolū
irā recipiat, ſed & mœ
rori ſubiaceat atꝗ tri/
ſticiæ: interrogem⁹ eos
quō illud ſuſcipiāt, qđ
certe boni dei mādatū H
eſt: Nolite contriſtare Ephe. 4. g
ſpiritūſanctū dei, in ꝗ
ſignati eſtis in die re/
dēptionis. Quicquid
em̄ dixerint in defen/
ſionē illius teſtimonij,
hoc nos in ſatiſfactio/
nem præſentis ſermo/
nis aptabim⁹. a ¶ Ec
ce oīs ꝛc. Poſt κατάλο
γον uitiorū & correpti
onis hierſm, ꝑ quā re/
trahiᵗ ad ſalutē: aptaᵗ
ei tritū uulgi ſermone
ꝓuerbiū: ſiue ut Lxx.
tranſtulere, parabola:
Qualis mater, talis &
filia. Mater aūt hierſm
ſicut & ſup̄, & in cōſe/
quentibus ſcriptū eſt,
cethæa appellaᵗ, interpretaturꝗ inſaniēs, ſiue in amētiā uer חתית
tens: ꝑ quæ ſæculi hui⁹ incētiua mōſtranᵗ, quæ captiuā ani χετθαία
mam ducunt ad interitū, & a uiro ſuo ſeparāt: haud dubiū
quin vbū dei doctrīaꝗ dicaᵗ: Et ſoror ſororū ſuarū, ut poſt
paululū lecturi ſum⁹ ſodoma uocaᵗ & ſamaria: ꝗrū altera
gētilē uitā luxuriāꝗ ſignificat: altera, hæreticorū decipulas.
Porro qđ in Lxx. legiᵗ: ſoror es ſororū tuarū, quæ repulerūt
uiros ſuos & filios ſuos, non habet ſenſum. Quas em̄ alias
ſorores habebant ſodoma & ſamaria, quæ ſorores ſunt hie/
ruſalē? Et hoc quærēdū, ꝗs uiros ſodoma ſamariaꝗ dimiſe
rint, & ꝗs proiecerint filios. Niſi forte poſſim⁹ hoc dicere, ꝙ
ſemꝑ errātiū fluctuēt pedes: nec ſint ſolida ueſtigia quæ cō/
tra vitatē ſunt: ſed huc illucꝗ diſcurrāt: & circūferanᵗ om̄i
uento doctrinæ, dū de falſitate tranſeunt ad aliā falſitatē. Et
cū in primis fruſtra ſe ſudaſſe cognouerint, ad ſcd̄a tertiaꝗ
tranſcēdant.

A trãſcẽdant. a ¶ Mater vr̃a hethęa: ⁊ pr̃ veſter amorręꝰ ⁊c.
Sup̃ dixerat: Pater tuus amorræus, & mater tua cethæa, hic
ſ.co. ordine & numero cõmutato: Mater ueſtra cethæa, & pater
ueſter amorræus. Cum enim ſcelera profecerint, ſcindunt̃
in partes: & unione deſerta, in turbam proficiunt ac multi/
tudinẽ: quæ cum Ieſu
nõ ualet ad montana
conſcendere. Sorores
autẽ hieruſalẽ ſamariã
& ſodomã: quarũ al/
tera a ſiniſtris, altera a
dextris eſt: etiã ſcd'm
intelligẽtiã corporalẽ
ſi de templo hieruſalẽ
orientẽ aſpicias, appro
babis. Maiorq́ꝫ dicit̃
ſamaria q̃a prior pec/
cauit, & ab aſſyrijs du/
cta eſt in captiuitatẽ: &
minor ac iunior ſodo/
ma, quæ refert̃ ad gen
tium turbã. Alioquin
eo tẽpore ſodoma non
erat: quæ prius ꝙ in
ſcripturis legamꝰ hie/
ruſalem, cũ gomorra,
adama, & ſeboim, di/
uino fuerat igne dele/
ta. Media autem inter
duas ſorores hieruſa/
lem: quæ alio nomine
appellat̃ Iuda, a Chal/
dæis ducta eſt in baby
lonem: multoq́ꝫ hieru
ſalem ſceleratiora pec/
cauit ꝙ ſamaria & ſo/
doma, in tẽplo adorãs
B idolum çeli: & poſtea
dei filium interficiẽs.
Tropo. Porro ſcd'm Tropolo/
giam, ſamaria & ſodo
ma.i. hæretici & ethni
ci, ſæpe leuiora cõmit/
tunt, ꝙ hi qui putant̃
hieruſalẽ, hoc eſt, eccle
ſiaſtici. Vñ ad Corin/
thios dicit̃: Qui cre/
debant quidẽ in Chri
ſtum, ſed malis operi/
1.Co.5.a bus præmebant̃: Om
nino audit̃ inter uos
fornicatio: & talis for/
nicatio qualis nec in/
ter gentes quidẽ: ita ut uxorẽ patris quis habeat, & cætera.
Solent hæretici, qui tamẽ uetus ſuſcipiũt inſtrumentũ, tres
naturas ex hoc loco intelligere: ſpiritualẽ, animalẽ, atq́ꝫ ter/
renam: Et ſpiritualẽ referunt ad hieruſalẽ: animalẽ, ad ſama
riam: terrenã, ad ſodomã. Quos breuiter ĩterrogemꝰ, quõ
tres naturæ, ſpiritualis, animalis, & terrena: quæ utiq́ꝫ inter
ſe diuerſæ ſunt, unam matrẽ & unum patrẽ habere dicant̃:
q́ꝫ figmẽto eorũ nõ congruit. Et quõ aĩalis & terrena natu/
ra, iuxta hunc eundẽ ꝓphetã reſtituant̃ in antiquũ ſtatũ, id
eſt in ſpiritualẽ: qđ & ipſum eorũ rationibꝰ cõtrariũ eſt. Qꝫ
autẽ ſamaria intelligat̃ in hæreſibus: & in Oſee ꝓpheta & in
Amos.6.a multis alijs locis, præcipueq́ꝫ illo teſtimonio cõprobat̃: Væ
qui deſpiciũt ſion: & qui cõfidunt in monte ſamariæ: uinde
miauerunt principia gentiũ. Omnes em̃ hæretici deſpiciunt
ſion, quæ interpretat̃, ſpecula, & refert̃ ad eccleſiam: & confi
dunt ſibi in monte ſamariæ: in ſuperbia uidelicet dogmatũ
peruerſorũ, quæ putant eſſe ſublimia: & per has prædicatio
nes fraudulentas, uindemiant atq́ꝫ populant̃ principia gen
tium: ut miraculo doctrinarũ, potẽtes quoſq́ꝫ gentilium ad
errorẽ hæreticũ pertrahant. b ¶ Viuo ego ⁊c. Qđ poſuere

a HEB. Mater ueſtra hethæa & pater ueſter amorræus: & ſoror tua maior ſamaria, ipſa & filiæ eiꝰ quæ habitant ad ſiniſtram tuam. Soror autẽ tua minor te, quæ habitat a dextris tuis ſodoma & filiæ eius. Sed nec in uijs earum ambulaſti, neq́ꝫ ſcd'm ſcelera earũ feciſti: paulo minus pene ſceleratiora feciſti illis in
b omnibus uijs tuis. Viuo
c ego dicit dominus: quia nõ fecit ſodoma ſoror tua ipſa & filiæ eius: ſicut feciſti tu & filiæ tuæ. Ecce hæc fuit iniquitas ſodomæ ſororis tuæ: ſuperbia, ſaturitas panis: & abundantia, & ocium ipſius & filiarum eius: & manum ægeno & pauperi nõ porrigebant. Et eleuatæ ſunt, & fecerunt abominationes coram me: & abſtuli eas ſicut uidiſti. Et ſamaria dimidium peccatorum tuorum non peccauit: ſed uiciſti eam ſceleribus tuis: &

SEP. Mater ueſtra chettæa & pater ueſter amorræus: ſoror ueſtra ſenior ſamaria, hæc & filiæ eiꝰ quæ habitant a ſiniſtris tuis: & ſoror tua iunior te, quæ habitat a dextris tuis, ſodoma & filiæ eius: & nec ſic quidẽ in uijs eiꝰ ambulaſti: neq́ꝫ ſcd'm iniquitates illiꝰ egiſti: paulo minus & trãſgreſſa es eas in omĩbꝰ uijs tuis. Viuo ego dicit adonai dñs: ſi fecit ſodoma ſoror tua, hæc & filiæ eius, ſicut feciſti tu & filiæ tuæ. Verũtñ fuit iniqtas ſodomæ ſororis tuæ ſupbia in ſaturitate panum: & in abũdãtia. Delitijs affluebat ipſa & filiæ eius: hoc habebat ip̃a & filiæ eiꝰ: & manũ paupis & ægeni nõ aſſumebãt: & gloriabant̃ magnifice: & fecerũt iniqtates in conſpectu meo: & abſtuli eas ſicut uidiſti. Et ſamaria dimidiũ pc̃tõrũ tuorꝫ nõ peccauit: & multiplicaſti iniqtates tuas ſup eas.

Lxx. hoc habebat ipſa & filiæ eius, in hebraico nõ habet̃. In C
ueteri teſtamento, dei iuramentũ eſt: Viuo ego dicit dñs. In Nu.14.d
nouo autẽ: Amẽ amẽ dico uobis. Sin aũt hoc cõe cũ cæteris Iot.13.b
eſt: Deus Abrahã, deus Iſaac, & deus Iacob: nõ eſt deꝰ mor Mar.12.c
tuorũ, ſed uiuentiũ: Et in alio loco: Placebo dño in regione Ps.114.b
uiuẽtiũ: quærimꝰ, qua
rõne cõmune uocabu
lum, ꝓprie ſibi uẽdicet
deꝰ. Sed quõ dicit̃: ar/
bor bona, & bonꝰ hõ,
& bonꝰ paſtor, & bonꝰ
ſeruus: nemo autẽ ab/
ſolute bonꝰ, niſi ſolus Lu.18.d
deus: ſic cũ angeli cæ/
teræq́ꝫ uirtutes, patri/
archæ q̃q́ꝫ & ꝓphetæ,
atq́ꝫ ap̃li ſint uiuentes,
cõparatione dei oĩpo/
tẽtis, mortui appellan
tur. Quis eſt enim hõ Ps.88.g
q uiuit, & non uidebit
mortẽ? Vnde & ap̃lus
Paulus de deo: Qui 1.Timo.6.c
ſolus inquit habet im
mortalitatẽ, & lucẽ ha
bitat inacceſſibilẽ. Et
de fonte uiuẽtiũ: Vita
inquit nr̃a abſcõdita ẽ
cũ Chriſto in deo. Iſte
igit̃ q iurat & loquit̃:
Viuo ego dicit dñs, de
ſcribens ſodomæ & fi
liarũ eiꝰ ſcelera, primã
ſuperbiã poſuit: ꝓpriũ
diaboli: primũq́ꝫ pec/
catũ. Vñ idem Ap̃lus:
Ne inflatꝰ ait ſuperbia Ibidem.3.b
in iudiciũ incidat dia/ D
boli: ꝓpt̃ quã de cœlo
corruit. Dixerat enim:
Fortitudine faciã: & ſa Eſa.10.c
pietia intelligẽtiæ aufe
ram terminos gẽtiũ: &
robur eaꝝ deuaſtabo:
& cõmouebo ciuitateſ
habitatas: & orbẽ ter/
rarũ totũ apprehendã
manu ſicuti nidum: &
ſicut cõfracta oua aufe
ram. Et ſuperbis deus Iacobi.4.b
reſiſtit: humilibꝰ autẽ
dat gratiã. Legimꝰ &
in alio loco: Quid ſu/ Ecci.10.b
perbis terra & cinis? Et euãgeliũ refert phariſæi ſuperbiã, pu Luc.18.b
blicani humilitate ſuperatã: cuiꝰ ſeminariũ, eſt ſaturitas pa/
num, & rerũ oĩm abundantia & ociũ: Siue ut Lxx. tranſtule
runt: delitiarũ luxuriæq́ꝫ opulentia. Diues ille in euangelio
purpuratꝰ, nihil aliud refert̃ habuiſſe criminis: niſi ꝙ opibꝰ Ibi.16.e
& diuitijs affluẽs, in tantã eruperat ſupbiã: ut manũ ægeno
& pauperi Laçaro nõ porrigeret: & ſic oblitus ſit cõditionis
ſuæ: ut ne hoc qdẽ miſero daret, qđ ꝓijciendũ erat. Ob quã
cauſam & in alio loco ſcribit̃: Oĩs q ſe exaltat, humiliabit̃: Ibi.14.c
& q ſe humiliat, exaltabit̃. Supbia, ſaturitas panis, rerũ oĩm
abundãtia, ociũ & deliciæ, pc̃tm̃ ſodomiticũ ẽ: & ꝓpter hoc
ſequit̃ dei obliuio: quæ præſentia bona putat eſſe perpetua:
& nunq́ꝫ ſibi neceſſarijs indigẽdũ. Quapropter & lege præ
cipitur: Attẽde ne comedẽs & bibẽs & ſaturatus, ædificatis Deu.8.b
domibꝰ optimis: habẽſq́ꝫ oues & boues, argẽtũ & aurũ, ob/
liuiſcaris dñi dei tui. Et in alio loco de iſrl' ſcriptũ eſt: Man/ Ibi.32.b
ducauit & bibit, & ſaturatꝰ eſt, & impinguatꝰ: & calcitrauit
dilectꝰ. Qđ ſciẽs & ſapiẽtiſſimꝰ oĩm Salomõ in Prouerbijs
deprecat̃: Tribue mihi neceſſaria & quæ ſufficiãt: ne ſaturatꝰ Pro.30.b
mendax fiam & dicã: Quis me uidebit? aut paup effectus,
furer,

HEB. & iuſtificaſti ſorores
tuas in oib⁹ abominatio/
nibus tuis q̄s operata es.
a Ergô & tu porta confuſio/
nem tuam, quæ uiciſti ſo/
rores tuas peccatis tuis: ſce
leratius agens illis: iuſtifi/
b catæ em̄ ſunt a te. Ergô &
tu cõfundere & porta igno
miniā tuā, quæ iuſtificaſti
c ſorores tuas. Et côuértam
reſtitués eas côuerſione ſo
domorũ cũ filiab⁹ ſuis: &
conuerſione ſamariæ & fi
liarũ eius: & côuertã reuer
ſioné tuã in medio earũ:
ut portes ignominiã tuã:
& cõfunderis in omnibus
quæ feciſti conſolans eas.
d Et ſorôr tua ſodoma & fi/
liæ eius reuertentur ad an
tiquitatem ſuam. Et ſama
ria & filiæ eius reuertentur
ad antiquitatem ſuam. Et
tu & filiæ tuæ reuertemini
ad antiquitatem ueſtram.
Non fuit

SEP. eas: & iuſtificaſti ſoro
res tuas in oib⁹ iniqtatib⁹
tuis, q̄s opata es. Et tu ſuſti
ne tormentũ tuũ in eo qd'
corruperis ſorores tuas in
pctis tuis qb⁹ inique egiſti
ſup eas: & iuſtificaſti illas
ſup te. Et tu confundere &
ſuſcipe ignominiã tuam:
eo q iuſtificaueris ſorores
tuas. Et conuertã côuerſio
nes earũ côuerſione ſodo/
morũ & filiarũ eius: & con
uertã côuerſioné ſamariæ
& filiarũ ei⁹: & côuertam
conuerſioné tuã in medio
earũ: ut portes tormentũ
tuũ & habeas ignominiã
ex oib⁹ quæ feciſti, ut me
ad iracundiã ꝓuocares. Et
ſoror tua ſodoma & filiæ
ei⁹ reſtituent̃, ſicut fuerũt a
pricipio: & ſamaria & filiæ
ei⁹ reſtituent̃ ſicut fuerũt a
principio. Et tu & filiæ tuæ
reſtituemini, ſicut fuiſtis
ab initio.

E furer, & peierẽ nomẽ dei mei. Qd' cꝫ ſequit̃: Et iuſtificaſti ſo
rores tuas in cũctis abominationib⁹ tuis, q̄s operata es: nõ
ſimpliciter iuſtas Sodomã & Samariã eẽ decernit, ſed cõpa/
ratione deteriorũ: quõ & publican⁹ (de q̃ ſupra dixim⁹) nõ
abſolute iuſtus dicit̃, ſed collatione peioris. Et tamẽ cũ tales
ſint Sodoma & Sama/
ria, ne dimidiũ quidẽ
peccauerũt cõparatio/
Luc.12.f ne hieruſalem. Seruus
em̄ qui ſcit uoluntatẽ
domini ſui & non facit
eam, uapulabit mul/
Sap.6.a tis. Et: Potẽtes potẽter
tormẽta patient̃. Por/
ro qd' pro delitijs, ociũ
in hebraico cõtinetur:
ſciendũ ad illũ ſenſum
pertinere: In deſyderijs
eſt oĩs anima ocioſi: qꝫ
uidelicet ſemp aliquid
agendum ſit: ne ager
pectoris noſtri ceſſan/
te manu, malarũ cogi/
tationũ ſentibus occu
petur. a ¶ Ergo ⁊ tu
porta ꝯfuſioné tuã ⁊c̃.
Secunda poſt naufra/
Gen.4.b gium tabula eſt: cum
peccaueris, erubeſce/
re: & non illi ſubiacere
increpationi, quæ con
Hiere.3.b tra hieruſalẽ dicit̃: Fa/
cies meretricis facta ẽ
tibi: neſcis erubeſcere.
Portat autem tormen
tum ſuum, qui ꝓpria
F torquet̃ cõſcientia: &
in iſto ſæculo ſuſtinet
ꝓpria uoluntate cru/
ciatum, nẽ æterna tor/
menta ſuſtineat. Cor/
rũpimuſqꝫ fratres no/
ſtros uel ſorores pecca
tis noſtris, qñ p noſtra
peccata ad maiora ſce/
lera ꝓuocant̃. Qd' di
co, ita fiet manifeſtius:
Finge aliquẽ in ſacerdotali culmine cõſtitutũ nõ bñ uiuere:
& deturpare operibus dignitatẽ: Nonne imitatione uitiorũ
Matth.18.a eius, laicus frater corrumpit̃? Nam & qui unũ de minimis
ſcandalizauerit, mola collo alligata, præcipitat̃ in ꝓfundũ.
Sorores quoqꝫ hieruſalẽ ſodoma & ſamaria iuſtificant̃: nõ
quo per ſe iuſtæ ſint, ſed ut diximus comparatione peioris.
b ¶ Ergo ⁊ tu cõfundere ⁊ porta ignominiã tuã ⁊c̃. Confu/
ſionẽ ſequit̃ ignominia: ignominiã, correptio: correptionẽ,
Rom.5.a conſolatio: conſolationẽ, ſalus: iuxta illud Apl̃i: Tribulatio
operat̃ patientiã: patiẽtia, ꝓbationẽ, ꝓbatio, ſpem: ſpes autẽ
non cõfundit. Haud dubiũ quin in futurũ: quia in præſen/
tiarũ, ſua p confuſionẽ pctã deleuit. Tale quid & illud euan
Eccl.4.c gelij ſonat: Eſt cõfuſio quæ ducit ad mortem: & eſt cõfuſio
quæ ducit ad uitã. Spũs q̃qꝫ ſanctus pctõres hortat̃ in pſal
Ps.39.c mis: Cõfundant̃ & reuereant̃ oĩes inimici mei: cõuertant̃
retrorſum, & cõfundant̃ ualde uelociter. Scriptum eſt & in
Esa.43.d alio loco: Dic tu primũ pctã tua, ut iuſtificeris. Et rurſum:
Pro.18.c Iuſtus accuſator ſui eſt in principio ſermonis. Nõ igit̃ mirũ
ſi prouocet̃ hieruſalẽ ad confuſionẽ & ignominiam: quæ in
tantũ peccauit, ut iuſtificaret ſorores ſuas: cui deinceps dici
tur: Et tu & filiæ tuæ reuertimini in antiquũ ſtatũ. c ¶ Et
côuertã reſtitués eas ⁊c̃. Grandis profectus hieruſalem: ut
poſt cõfuſionẽ & ignominiã, quã illatã ſibi dei iudicio liben
ter excepit atqꝫ portauit, dicẽs: Iram dñi ſuſtinebo, quoniã
peccaui ei: promittat̃ ei reſtitutio in antiquũ ſtatum. Sed tñ
qm̃ cõparatione ſcelerũ eius, iuſtificata eſt ſodoma & ſama/
ria: quarũ altera a dextris, altera a ſiniſtris eſt: Primum reſti
tuitur cõuerſio ſiue captiuitas ſodomæ, ut interpretatus eſt G
Aquila. Scd'o captiuitas ſamariæ: ut idem Aquila & Sym/
machus tranſtulerunt: & nouiſſima reſtituetur hieruſalem:
quæ maiore fuerat iniquitate depreſſa: & peccatrices ſorores
cõparatione ſui iuſtas
eſſe mõſtrauerat. Cui
em̄ dubiũ, quin inter
tres peccatores, immo
impios, gentilẽ, hæreti
cum, eccleſiaſticũ, mul
to maiorib⁹ pœnis di/
gnus ſit, qui maioris
fuerit dignitatis? Po/
tentes em̄ (ut dixim⁹)
potenter tormenta pa
tientur. Qui autẽ mi/
nimus fuerit, dign⁹ eſt
miſcd'ia. Et ſeruus qui
ſcit uoluntatẽ dñi ſui,
& nõ facit eam, uapu/
labit multis. Vnde &
Petrus: Tẽpus inquit, 1.Pe.4.d
eſt, ut incipiat iudiciũ
a domo dñi. Et in hoc
eodẽ ꝓpheta præcipit̃
ſecures habentibus: A E.9.c
ſanctis meis incipite:
ut extrema hieruſalẽ,
ſororibus ante cõuer/
ſis & reſtitutis in priſti
num ſtatũ, portet igno
miniam ſuam: & con/
fundatur & erubeſcat
ſuper his quæ peccaue
rat: & in omnib⁹ con/
ſolet̃ ſorores ſuas, dũ H
grauiora ſuſtinet. Vel
certe ideo cõfundat̃ &
erubeſcat: quia deum
ad iracundiã prouoca
rit. Ex q̃ perſpicuũ eſt,
nõ eſſe naturalẽ iram
dei: ſed nr̃is uitijs clæ/
mẽtiſſimũ & manſue/
tiſſimũ deũ ad iracun/
diam ꝓuocari, dicente
Apl̃o: An diuitias bonitatis eius, & ſuſtentationis, & patien Rom.2.a
tiæ contemnis: ignorans quia bonitas dei ad pœnitentiã te
prouocat? Scd'm duriciã autẽ tuam & impœnitens cor, the
ſaurizas tibi iram: quã deus naturaliter nõ habet. Vnde &
in alio loco ſcriptũ eſt: Emiſiſti iram tuã quæ deuorauit eos Exo.15.a
ſicut ſtipulã. Qd' em̄ cõiunctũ eſt, & in uno corpore copu/
latum, mitti nõ poteſt: ſed illud qd' extra corpus eſt. Verbi
gratia: lancea, telum, ſagitta, gladius. Legimus & in euan/
gelio: Tolerabilius fore terræ ſodomorũ in die iudicij, q̃ ei Matth.10.b
quæ apoſtolos non receperit. d ¶ Et ſoror tua ſodoma ⁊c̃.
Iudæi inter cæteras fabulas & interminabiles genealogias,
& delyramenta quæ fingunt: etiã hoc ſomniant in aduentu
Chriſti ſui, quẽ nos antichriſtũ ſcimus: & in mille annorũ
regno, ſodomã reſtituendã in antiquũ ſtatũ: ita ut ſit quaſi
paradiſus dei & quaſi terra ægypti: & ſamariã priſtinã reci/
pere fœlicitatẽ: ut de aſſyrijs reuertant̃ in terrã Iudæam. Le/
gimus em̄ decẽ tribus captas a Phul, & Salmanaſſar, & Te/ 4.Reg.15
glathphalaſſar regib⁹ aſſyriorũ: & uſqꝫ hodie ibi eſſe capti/
uas. Hieruſalẽ q̃qꝫ tunc eſſe fabricandã, & oĩes filias eius,
urbes uidelicet & uiculos & caſtella, quæ ſub ipſius futura
ſint poteſtate: florituras ut prius floruerũt: & ipſam hieruſa
lem auro & argẽto, & precioſis lapidibus extruẽdã: de qua
& Eſaias uaticinet̃: Conſtituam iudices tuos ſicut prius: & Esa.1.g
cõſiliarios tuos ſicut a principio: & poſt hæc uocaberis ciui
tas iuſticiæ, mater ciuitatũ, fidelis ſion: & nr̃a loquat̃ Apo/ Apo.21
calypſis: Et Dauid cantat: Bene fac dñe in bona uoluntate Ps.50
tua

pš.68.g A tua ſion: & ædificent̃ muri hieruſalē. Et in alio loco: Edificabunt̃ ciuitates Iudæ: & habitabunt & cōmorabunt̃ ibi: & ſemē eorū in æternū diriget̃. Nos aūt horū pfectā ſciētiā, dei iudicio relinquētes: imo liquido cōfitētes, poſt ſecundū aduentum dñi ſaluatoris, nihil humile, nihil futurum eſſe terrenum, ſed regna cœleſtia quæ primum in euangelio promittuntur: hoc dicimus, ꝙ in eccleſiæ ſtatu, cuncta cōpleta ſint, & quotidie compleant̃. Sodoma reuertitur in antiquum ſtatū: qñ naturæ ſuæ reddita gentilis prius & impia anima intelligit creatorē. Samaria recipit antiquā beatitudinē: hæreticorum errore cōtempto, & iuncta doctrinæ: & fidei chriſtianæ. Cūq̄ illæ reuerſæ fuerint, & hieruſalē, uiſio pacis, quæ interpretatur eccleſia, reuertetur in priſtinum ſtatū. De qua
pš.75.a ſcriptū eſt: Factus eſt
Ibi.121.a in pace locus eius. Et: Hieruſalē quæ ædifi-
Gal.4.d catur ut ciuitas: cuius participatio eius in idipſum. Et in Apoſtolo: Quæ autē ſurſum eſt hieruſalē, libera eſt: quæ eſt mater noſtra.
Hebre.12.f B Et in eodē: Acceſſiſtis ad ſion montē & ad ciuitatē dei uiuentis hieruſalem cœleſtem: & milia angelorū frequētium. Et reuertet̃ cum filiab[9] ſuis: quæ in toto orbe diſperſæ ſunt. De q̊ plenius in Eſaiæ explanationibus diſſeruimus. a ¶ Nō fuit autē ſodoma ſoror tua audita in ore tuo ꝛc. Symmachus hunc locum ita interpretatus eſt: Quia non fuit ſodoma ſoror tua in auditu p os tuū in die ſuperbiæ tuæ, añq̄ reuelaretur ignominia tua, ſicut in tpe opprobrij filiarū ſyriæ: & omniū quæ in circuitu tuo ſunt filiarū palæſtinarū, quæ te ambiūt p gyrū: Scelus tuū & nefas tuū tu portabis. Theodotio hoc modo: Et nō erat ſodoma ſoror tua in auditu oris tui, in die ſuperbiæ tuæ, anteq̄ reuelaret̃ malicia tua: ſicut tempus opprobrij filiarū ſyriæ, & oīm p circuitū ei[9] filiarū alienigenarū quæ abominant̃ te p gyrū. Fornicationē tuā, & cōtaminationes tuas tu portaſti, dicit adonai dñs. Editioni Aquilæ congruit noſtra tranſlatio. Quas oēs poſui: ut ex collatione cūctarū, alicuius ſenſus poſſim[9] reperire ueſtigiū: & interim abſq̄ aliorū præiudicio: ſic nobis uidet̃ lectionis ordo reddendus. In dieb[9] ſupbiæ tuæ qñ peccabas, nō es recordata euerſionis ſodomæ ſororis tuæ, anteq̄ pateret malicia tua: quæ hoc tēpore reuelata eſt intantū, ut cunctis urbib[9] ſyriæ & palæſtinæ quæ in circuitu tuo ſunt, fieres opprobrium. Quia igit̃ uiciſti in ſcelere ſororē tuā; nec ei[9] exēplo territa es, ne ſimilia ſuſtineres & phiberes pedē tuū: nunc aūt reuelata eſt ignominia tua, dei auſculta ſentētiā. Vel porta iuxta Lxx. uel portaſti, iuxta Aquilam & Theodotionē: uel portatura es, iuxta Symmachū, ſcelus & ignominiā tuā: ut poſtq̄ C pœnas p ſacrilegio ſuſtinueris: ueniā non ex pacto tuo, ſed ex mea clæmentia conſequaris. Syria hebræo ſermone dicit̃ ארם: quæ interpretat̃, ſublimitas. Et iuxta explanationē illi[9] loci Eſaiæ pphetæ, in quo Aram & Ephraim cōſentiūt cōtra Iudam & hieruſalem, ethnicorū arguta ſapiētia: & quæ ſibi ſublimitatem ſcientiæ repromittat, iūcta malitiæ hæreticorū, impugnat Iudam, in q̊ uera cōfeſſio eſt: & non pōt præualere. Hic quoq̄ eadē arrogantia ſyriæ, id eſt philoſophorū cū filiab[9] alienigenarū, in quib[9] multiplex diuerſorum in gētibus dogmatū error oſtendit̃, illudit hieruſalem: & opprobrio habet eam cui[9] uitijs ſuperata eſt. D b ¶ Quia hęc dicit dominus deus ꝛc. Ideo tibi dixi: ſcelus tuum & ignominiam tuam tu porta ſiue portaſti, aut portatura es, ut recipias qđ mereris: quia deſpexiſti iuramētum meum: & irritū feciſti pactū meū. Cum autē Deu.32.f fuerit expletū: ego occidam, & ego uiuificabo: ego percutiam, & ego ſanabo: tunc recordabor pacti mei, qđ olim tecum habui: & ſuſcitabo tibi pactum, nequaq̄ legis qđ præterijt, ſed pactū euangelij ſempiternū: ut cū recordata fueris uiarū tuarū: & receperis ſorores tuas maiores uel minores ſamariam & ſodomā earūq̄ ſocias: tribuā tibi eas in filias ſiue in probationem.

HEB. a Nōn fuit autem ſodoma ſoror tua audita in ore tuo in die ſupbiæ tuæ anteq̄ reuelaret̃ malicia tua, ſicut hoc tempore in opprobriū filiarū ſyriæ: & cunctarum in circuitu tuo filiarum palæſtinarū, quæ ambiunt te per gyrū. Scelus tuum, & ignominiam tuam tu portaſti ait dominus deus. b Quia hæc dicit dominus deus: Et faciam tibi ſicut deſpexiſti iuramentum, ut irritum faceres pactum. Et recordabor ego pacti mei tecū in diebus adoleſcentiæ tuæ: & ſuſcitabo tibi pactum ſempiternum. Et recordaberis uiarum tuarum: & cōfunderis cum receperis ſorores tuas tecum maiores cum minoribus tuis: & dabo tibi eas in filias, ſed non ex pacto tuo. Et ſuſcitabo tibi pactum meum tecū: & ſcies quia ego dominus: ut recorderis & cōfundaris: & non ſit tibi ultra aperire os præ confuſione tua: cum placatus fuero tibi in omnib[9] quæ feciſti ait dominus deus.

Et factum eſt

SEP. ab initio. Niſi fuiſſet ſodoma ſoror tua ad audiendum in ore tuo in diebus ſuperbiæ tuæ anteq̄ reuelarentur maliciæ tuæ, ſicut nunc eſt filiarū ſyriæ: & niſi hoc fuiſſet, quid factū eſſet tibi: & oīm in circuitu tuo filiarū alienigenarū, quæ circūdant te p gyrū? Impietates tuas & iniquitates tuas tu porta. Hæc dicit adonai dñs: Et faciā in te ſicut feciſti: ſicut deſpexiſti hæc ut præterires teſtamentū meū. Et recordabor ego teſtamenti mei, qđ feci tecū in dieb[9] adoleſcētiæ tuæ: & ſuſcitabo tibi teſtamentū ſempiternū: & recordaberis uiæ tuæ: & deſpicieris cū receperis ſorores tuas te maiores cū iuniorib[9] tuis: & dabo eas tibi in probationē, & nō ex teſtamēto tuo: & ſuſcitabo ego teſtamentū meum tecū: & cognoſces, quia ego dñs: ut recorderis & cōfundaris: & non ſit tibi ultra aperire os a facie ignominiæ tuæ: cū propicius fuero tibi iuxta oīa quæ feciſti dicit dñs deus.

Et factus eſt

Oportet eñ & hæreſes eſſe, ut pbati quiq̄ manifeſti fiant: i.Cō.11.d
non ex tuo merito, ſed ex mea miſcđia: & tunc ſcias ꝙ ego ſim dñs: & recorderis beneficiorū meorū: & cōfundaris, & dicas iuxta Apoſtolū: Qui nō ſum dignus uocari apoſto- Ibi.15.b
lus: quia pſecutus ſum eccleſiam dei. Et nō ſit tibi ultra aperire os præ cōfuſione tua. Sanctorū eñ eſt aperire os, iuxta Apoſtolū qui ait: Os meū ad uos patet o Corinthij: & dñi 2.Cō.6.c
ſaluatoris, qui aperiens os ſuū, docebat eos, dicēs & in pſal- Matth.5.a
mo: Aperiam (inquit) in parabolis os meū. Peccatori autē Pš.77.a
dicitur: Peccaſti, quieſce. Et: Vt quid tu aſſumis teſtamentū Gen.4.b
meū per os tuū? Et: Nō eſt pulchra laudatio in ore pctōris. Pš.49.c Eccl.15.b
Sanctuſq̄ meret̃ audire: Aperi os tuū & implebo illud. Ex Pš.80.b
quo intelligimus, etiā cū per miſcđiam dei receperimus priſtinam gloriā: imo acceperimus pactū euāgelij ſempiternū: poſtq̄ placatus fuerit nobis dñs in omnib[9] quæ fecimus,

E memoriam præteriti
nos habere peccati : &
ſemper os claudere :
quia non ex operibus
noſtris, ſed ex dei gra/
tia ſaluati ſumus.

ET Ca. XVII
factum eſt
verbũ dñi ad
me dicẽs ꝛc.
Q. ñ ꝓphetæ dicitur:
Propone ænigma, nar
ra parabolam : ſiue ut
Lxx. trãſtulerũt: narra
narrationẽ, & dic para
bolã, oſtẽdiť obſcurũ
eſſe qđ diciť. Nulli eñ
dubium, & ænigma &
parabolam aliud præ/
ferre in uerbis, aliud te
nere in ſenſibus. Et ſal
uator eñ ad ppłm lo/
quebať in parabolis,
quas ſecreto apłis diſ/
ſerebat. Ergo ænigma
& parabolam ita debe
mus intelligere: quaſi
ænigma & parabolã.
Duæ autem in præſen
ti Eçechielis ꝓphetia
aquilæ ꝓponunť. De
prima nunc dicẽdum
eſt : de altera in conſe/
quẽtibus diſſeremus.
Et interim ſimplicem
carpamus hiſtoriam.
F Aquila grandis ma/
gnarum alarũ, longo
mẽbrorꝫ ductu, plena
plumis & uarietate: ſi/
ue ut uertere Lxx. ple/
na unguiũ, Nabucho/
donoſor rex chaldæo/
rum eſt : de q̊ & Oſee
Oſee.8.a loquiť: Quaſi aquila
ſuper domum dei. Iſte
multis imperãs natio
nibus & innumerabi/
li uallatus exercitu: ue
nit ſuper domum dei,
haud dubiũ quin tem
plum ſignificet: ſiue ut
nunc ſcriptura dicit ad
libanũ: de quo loquiť
Zach.11.a Zacharias : Aperi li/
bane portas tuas : &
comedat ignis cedros
tuas. Vlula abies, quia
cecidit cedrus: qm̃ ma
gnifici uaſtati ſunt. Et
crebro templũ qđ erat
inclytũ atq; ſublime,
in ſcripturis ſanctis li/
banus appellatur. Tu/
litq; medullã cedri, &
ſummitatẽ frondium
eius euellit: & trãſpor/
tauit eam in terrã cha/
naan: in urbe negocia/
torũ poſuit illam. Pro
negociatorib⁹ ſiue ne/
gociationib⁹ : muratã
Lxx. trãſtulerũt. Indi/

a ET fa/ Ca. XVII
ctum eſt ṽbũ dñi
ad me dicens : Fili
hoĩs, ꝓpone ænigma, nar/
ra parabolã ad domũ iſrł,
& dices: Hæc dicit dñs de⁹:
Aquila grandis magnarũ
alarũ, longo mẽbrorũ du/
ctu, plena plumis & uarie/
tate uenit ad libanũ & tu/
lit medullã cedri. Summi/
tatẽ frondiũ ei⁹ euellit : &
trãſportauit eam in terrã
chanaan : in urbe negocia
torũ poſuit illã. Et tulit de
ſemine terræ : & poſuit il/
lud in terrã pro ſemine: ut
firmaret radices ſuper aq̃s
multas : in ſupꝼicie poſuit
illud. Cumq; germinaſſet,
creuit in uineam latiorem
humili ſtatura: reſpicienti
bus ramis eius ad eam : &
radices ei⁹ ſub illa erãt. Fa
cta eſt ergo uinea: & fructi
ficauit in palmites: & emi/
b ſit ꝓpagines. Et factã eſt
aquila altera grandis, ma/
gnis alis, multiſq; plumis.
Et ecce uinea iſta q̃ſi mit/
tens radices ſuas ad eam:
palmites ſuos extendit ad
illam, ut irrigaret eam de
areolis germinis ſui. In ter
ram bonam: ſuper aquas
multas plantauit eam : ut
faciat frondes , & portet
fructum : & ſit in uineam
grandem. Dic : Hæc dicit
dominus deus : Ergo ne
proſperabitur? Nonne ra
dices eius euellet : & fru/
ctum eius diſtringet : &
ſiccabit omnes palmites
germinis eius, & areſcet:
& non in brachio grandi:
neq; in populis multis, ut
euelleret eam radicitus?
Ecce plantata eſt: ergo ne
proſperabitur? Nonne cũ
tetigerit

ET fa/ Ca. XVII
ctus eſt ſermo dñi
ad me dicens : Fili
hoĩs, narra narrationẽ : &
dic parabolam ad domũ
iſrael, & dices : Hæc dicit
adonai dñs : Aquila ma/
gna, magnarũ alarũ, lon/
go ductu , plena unguiũ:
quæ habet ductũ intrandi
in libanum. Et tulit electa
cedri: ſummitates teneritu
dinis auellit : & attulit eas
in terra chanaan. In ciuita
te murata poſuit illud : &
tulit de ſemine terræ: & de
dit illud in campo planta/
tionẽ ſuper aquas multas:
ut reſpiceret, poſuit illud:
ortũq; eſt & factũ in uine
am infirmã & paruulã ma
gnitudine: ut tantũ appa/
rerent rami eius ſub ea: &
radices illius ſubter illam
erant. Et facta eſt in uineã
magnã: & fecit ꝓpagines
& extendit ramos ſuos. Et
facta ẽ aquila altera gran
dis magnarũ alarũ, pluri/
mis unguib⁹: & ecce uinea
hæc implicata erat ad eã:
& radices eius ad illã: & ra
mos ſuos extẽdit ad illam
ut irrigaret eam cũ gleba
plantationis ſuæ. In cam/
po bono, ſuper aquam
multam ipſa impinguata
eſt : ut faceret germina &
afferret fructũ : & eſſet in
uineã grandẽ. Propterea
dic: Hæc dicit adonai dñs:
Si dirigeť? nonne radices
teneritudinis ei⁹: & fruct⁹
illi⁹ cõputreſcet: & areſcent
oĩa quæ ex ea orta ſunt?
Et nõ in brachio magno,
neq; in ppło młto: ut euel/
lat eam a radicibus ſuis: &
ecce impinguať. Nunquid
dirigeť? Nonne ſtatim ut
tetigerit

cat aũt Iekoniã regem G
Iuda: quem cœpit Na
buchodonoſor cũ ma
tre ſua & principibus
populi, cũctiſq; opib⁹
hieruſalẽ & uaſis tem/
pli: & trãſtulit in baby
lonẽ, quæ eſt in terra
chanaan, ibiq; conſe/
nuit. De cuius poſtea
genere, ſicut Matthæi
euãgeliſtæ ſcriptura te
ſtatur: Dñs & ſaluator Math.1.b
nr̃ natus ẽ p Salathiel
& Zorobabel. Qui ꝓ
tulit de ſemente eiuſdẽ
terræ. i. de ſtirpe regia,
Mathaniam patruum
Iekoniæ : cuius uertit
nomẽ & uocauit eum
Sedechiam : & poſuit
regẽ in hieruſalẽ: mul/
tiſq; præfecit populis.
Et tñ in ſuperficie po/
ſuit illũ : nec poteſtatẽ
ei⁹ alta imperij radice
firmauit: ſed poſuit eũ
ut reſpiceret, & ſub po
teſtate eſſet babylonia,
ſiue humili ſtatura, re/
ſpiciẽtib⁹ ramis ei⁹ ad
eam: ut præeſſet quidẽ
ppłis iudæorũ: ſed re/
ſpiceret ad babylonij
iubẽtis imperiũ. Hoc
eſt eñ qđ ſcriptura di
cit: Humili ſtatura, re/
ſpiciẽtib⁹ ramis ei⁹ ad
eam, ſubaudiť aquilã. H
Qđ apertius uertere
Lxx. ortũq; eſt quod
plantatũ fuerat : & fa/
ctum eſt in uineam in
firmã & paruulam: ut
tantũ apparerent rami
eius: ut uideretur qui/
dem habere regnũ: ſed
ipſum regnũ eius hu/
mile atq; infirmũ, ba/
bylonij principis rege
retur arbitrio. Hoc in/
terim de præſenti capi
tulo, cui ſubnectamus
& reliqua. b ¶ Et fa/
cta eſt aqla ꝛc. Aqui/
la ſecunda. i. altera, &
ipſa magna, plena plu
mis, multorũ unguiũ,
ꝓpter rapacitatẽ & ua
ſtationẽ gẽtium pluri/
marum, rex ægypti eſt
Pharao. Et ecce uinea
iſta, ſubaudiť rex Sede
chias, qui a Nabucho
donoſor in hieruſalem
fuerat cõſtitut⁹: cœpit
(inquit) mittere pro/
pagines ſuas ad eã: id
eſt ad regẽ ægyptiorũ
legatos dirigere: & ab
eo cõtra regẽ cui ſub/
ditus erat, auxiliũ po/
ſtulare. Hoc eſt eñ qđ
ſcriptura

A ſcriptura nūc dicit, ut irrigaret eam de areolis germinis ſui.
Quæ in terra bona a nabuchodonoſor plantata erat: ut fa/
ceret frōdes, & afferret fructū & creſceret in uineam latiorē:
ppterea iubet̃ ,pphetæ, ut loquat̃ ad uineam quæ a Nabu/
chodonoſor plantata fuerat: & ramos ſuos ad aquilā ægy/
ptiā miſerat: Nūquid
proſperabit̃: quia hoc
facere conata eſt: & nō
ſtatim oēs propagines
eius & palmites ſicca/
bunt̃? Et nō inquit in
brachio grādi, neq; in
pp̄lo multo? Fugiens
em̄ Sedechias, & regis
ægyptij auxilio deſti/
tutus, a ducib⁹ Nabu/
chodonoſor in deſer/
tis hierichontijs com/
prehēſus eſt: & cuncti
ei⁹ ſocij huc illucq; di/
ſperſi ſunt: ſicut in uo/
4.Re.25.b lumine Regū & Parali
Hiere.39.a pomenō, & Hieremiæ
ſcriptum eſt. a ¶ Et
factū eſt verbū dñi ad
me dicēs: Dic ad do/
mum exaſperantē &c.
Hoc eſt ænigma, hæc
eſt parabola, quod ſub
duabus aquilis & ui/
nea, duos reges baby/
lonis & ægypti ſcriptu
ra mōſtraret: & regem
Sedechiam, qui cōtra
iuſiurandum, deſerta
amicitia Nabuchodo/
B noſor, ſe ad regē ægy/
ptium trāſtulit. Feriet
inquit cū eo fœdus: &
accipiet ab eo iuſiuran
dum, ut cuſtodiat pa/
ctum eius & ſeruet il/
lud. Qui diſſoluit ait
pactum, nunquid effu
giet? Ex q̄ diſcim⁹, etiā
inter hoſtes ſeruādam
fidem: & nō conſyde/
randū cui, ſed per quē
iuraueris. Multo enim
fidelior inuētus eſt ille
qui, ppter nomē dei tibi credidit & decœptus eſt, te, qui per
occaſionē diuinæ maieſtatis hoſti tuo, immo iam amico es
molitus inſidias. Quoniā (inquit) in loco regis qui conſti/
tuit eum regē, cuius fecit irritū iuramentū: & ſoluit pactum
4.Re.25.b qđ habebat cū eo, in medio babylonis moriet̃. Legim⁹ em̄
Sedechiam captū, ductū eſſe in Reblatha: ibiq; interfectis
filijs excæcatū: & inſtar feræ clauſum cauea, tranſlatū in ba/
bylonē. Vnde & ſcriptura cū uideat̃ ſibi eſſe cōtraria, tamen
Hiere.34.a in utroq; ueriſſima eſt. Dictū em̄ erat ad Sedechiam: Et in/
trabis babylonē, & nō uidebis eā. Intrauit em̄, quia ductus
eſt babylonē: & nō uidit, quia fuerat excæcatus. Hoc autem
qđ ſequit̃: Et non in exercitu grandi, neq; in populo multo,
faciet cōtra eum Pharao præliū: in iactu aggeris, & in extru
ctione uallorū, ut interficiat animas multas: Dupliciter in/
telligit̃, ſiue rex ægypti⁹ cōtra Nabuchodonoſor regē baby
lonis ueniens, nō poterit præliari: neq; cum paruo exercitu
tantæ reſiſtere multitudini: ſiue ipſe Sedechias expugnabit̃
a Pharaone, a quo ſperauit auxiliū: nō quo Pharao eum ex/
pugnauerit, uel hoc alicubi ſcriptura teſtetur: ſed quo expu
gnatio Nabuchodonoſor per occaſionē ſit facta regis ægy/
ptij: nec iſte uiſus ſit expugnare hieruſalē qui obſidebat, ſed
ille in quo Sedechias fruſtra ſperauerat. Ecce (inquit) dedit
manū ſuam regi ægypti & tradidit ſe: & periurij cōtra deum

HEB. tetigerit eam uen/
tus urens ſiccabitur: & in
areis germinis ſui areſcet?

SEP. tetigerit eā uētus urēs
areſcet ac ſiccabit̃ ariditate:
cū gleba germīs ſui areſcet?

a Et factū eſt uerbū dñi ad me dicēs: Dic ad domū ex/
aſperantē: Neſcitis quid iſta ſignificent? Dic: Ecce uenit
rex babylonis hieruſalem: & aſſumet regē & principes
eius: & adducet eos ad ſemetipſum in babylonē. Et tol
let de ſemine regni: ferietq; cū eo fœdus: & accipiet ab
eo iuſiurandū: ſed & fortes terræ tollet, ut ſit regnū hu/
mile & nō eleuet̃, ſed cuſtodiat pactū ei⁹ & ſeruet illud.
Qui recedens ab eo, miſit nuncios ad ægyptū ut daret
ſibi equos & populū multū. Nunquid proſperabit̃ Vel
conſequet̃ ſalutē qui fecit hæc? Et qui ſoluit pactū, nun
quid effugiet? Viuo ego dicit dñs deus: qm̄ in loco re/
gis qui cōſtituit eum regē cui⁹ fecit irritū iuramentū, &
ſoluit pactū quod habebat cū eo, in medio babylonis
morietur. Et nō in exercitu grandi, neq; in pp̄lo multo
faciet cōtra eum pharao prælium in iactu aggeris: & in
extructione uallorū: ut interficiat animas multas. Spre
uerat enim iuramentū, ut ſolueret fœdus. Et ecce dedit
b manū ſuā: & cū oia hæc fecerit, non effugiet. Prōpterea
hæc dicit dñs deus: Viuo ego qm̄ iuramētū qđ ſpreuit,
& fœdus qđ præuaricatus eſt, ponā in caput eius. Et ex
tendā ſup eū rete meū: & cōprehendet̃ ſagena mea: &
adducā eū in babylonē: & iudicabo illū ibi in præuari/
catione qua deſpexit me. Et omnes profugi eius cum
uniuerſo agmine in gladio cadent: reſiduiq; in omnē
uentū diſpergent̃: & ſcietis quia ego dñs locutus ſum.
Hæc dicit dñs.

cōmiſit ſacrilegiū: Nunquid ait proderit ei? Et cū oīa hæc C
fecerit, nō effugiet. b ¶ Propterea hęc dicit dñs deus &c.
Sentētia ſæcularis eſt: Dolus, an uirtus, quis in hoſte requi
rat? Quā ſolent nobis opponere, qui dicunt hoſtes fraudē
decipiendos. Cui ut acquieſcamus: multo peius fecit Sedē
chias: non em̄ hoſtem
decœpit, ſed amicum:
cui fœdere dñi fuerat
copulatus. Ergo q̄diu
nō iures, & pactū non
ineas ſub nomine do/
mini, prudentiæ eſt &
fortitudinis, uel deci/
pere, uel ſuperare ad/
uerſarium utcunq; pō
tueris. Cū autē te con
ſtrinxeris iuramento:
nequaq; aduerſarius,
ſed amicus eſt qui tibi
credidit: & ſub occaſiō
ne iuſiurādi, id eſt dei
nuncupatione decœ/
ptus eſt. Propterea ſcri
ptura nunc dicit: Iura/
mentū qđ ſpreuit, &
fœdus qđ præuarica/
tus eſt, ponā in caput
eius. Ac ne putarem⁹
iuramentū, & fœdus,
& pactū regis eſſe ba/
bylonij, uel Sedechiæ
qui fecerat, ſequit̃: In
præuaricatiōe qua de/
ſpexit me. Ergo qui cō
temnit iuramentū, illū
deſpicit per quē iura/
uit: illiq; facit iniuriā, D
cuius nomini credidit
aduerſarius. Propter
quam cauſam: expan/
dam (inquit) ſup eum
rete meum: & compre
hendetur ſagena mea:
& adducā eum in ba/
bylonem: & iudicabo
eum illic. Quicquid
igitur cōtra Sedechiā
fecit Nabuchodono/
ſor: non ſuis fecit uiri/
bus, ſed ira dei: in cui⁹
nomine fuerat peieratū. Scđm Anagogen, licet uiolenta ui/ Anagō.
deatur interpretatio: hoc ſciendū, q̄ quō cætera animātia, &
ad bonā, & ad malam partē referri ſolent: ita & de aquila, &
de leone. In bonā partē dicit̃: Catulus leonis Iuda. In con/ Gen̄.49
trariam: Aduerſarius noſter diabolus, quaſi leo rugiens cir 1.Pe.5.c
cuit. Et illud in pſalmo: Inſidiat̃ in abſcōditis, ſicut leo in cu Ps̄.9.f
bili ſuo: inſidiat̃, ut rapiat pauperē. In bonā partē de aquila
dicit̃, q̄ iuſtus diues effectus faciat ſibi alas ſicut aquilæ: ut
poſſit reuerti in domū præceſſoris ſui. Et in Eſaia ſcriptū eſt, Eſa.40.g
q̄ iuſti pennas afferant ſicut aquilæ, currant & non laſſent̃:
ambulent, & non eſuriant. Recte autē ille qui dixerat: Forti/ Ibi.10.c
tudine faciam: & ſapientia intelligentiæ auferam terminos
gentium: & uires earū depredabor: & cōmouebo ciuitates
quæ habitant̃: & orbem terrarū uniuerſum apprehendam
manu quaſi nidum, & ſicut cōfracta oua: nunc ſub perſona
aquilæ deſcribit̃: qđ nequaq; uelit de libano, qui interpre/
tatur candor, & refert̃ ad thymiama, paruula atq; humilia
uirgulta perſtringere, ſed ſummitates cedrorū & de princi/
pibus, ac de ſtirpe regia: iuxta illud Abacuc: Eſcæ ei⁹ electæ. Abac.1.d
Ponitq; teſtamentū cū his quos cœperit, ut regi babylonio
colla ſubmittant: & impleant illud qđ Apoſtolus loquitur:
Quos tradidi ſatanæ, ut diſcant nō blaſphemare. Et in alio 1.Timo.1.d
loco: Quos tradidi (inquit) ſatanæ in interitum carnis, ut